

Anonüümseks muudetud versioon

Tölge

C-221/24 – 1

Kohtuasi C-221/24

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

22. märts 2024

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Svea hovrätt, Mark- och miljöoverdomstolen (Svea apellatsioonikohus (maa- ja keskkonnaasjade apellatsioonikohus), Rootsi)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

12. märts 2024

Kaebaja:

Naturvårdsverket

Vastustaja:

UQ

SVEA HOVRÄTT (Svea apellatsioonikohus)

PROTOKOLL

[...]

[...]

12.03.2024

[...]

[...]

[...]

[...]

[...]

[...]

[...]

ET

[...]

[...]

KOHTUASJA ESE

Taaskasutamine jäätmesaadetiste määruse kohaselt; eelotsusetaotlus Euroopa Liidu Kohtule

VAIDLUSALUNE OTSUS

Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstoleni (Nacka esimese astme kohus (maa- ja keskkonnakohus), Rootsi) 27. jaanuari 2023. aasta kohtuotsus [...]

[...]

[...]

Pärast asja ärakuulamist teeb Mark- och miljöoverdomstolen (maa- ja keskkonnaasjade apellatsioonikohus) järgmise

MÄÄRUSE [...]

1. Euroopa Liidu Kohtult taotletakse ELTL artikli 267 alusel eelotsust vastavalt lisatud eelotsusetaotlusele [...].

2. Kohtumenetlus peatatakse, kuni Euroopa Liidu Kohus on teinud eelotsuse.

[...]

[...]

[...]

[...]

EELOTSUSETAOTLUS

Eelotsusetaotluse esitanud kohus

Svea hovrätt, Mark- och miljöoverdomstolen (Svea apellatsioonikohus (maa- ja keskkonnaasjade apellatsioonikohus), Rootsi)

[...]

[...]

[...]

[...]

Põhikohtuasja pooled

Apellant: Naturvårdsverket (Rootsi keskkonnakaitseamet; edaspidi „Naturvårdsverket“)
[...] Stockholm

Vastustaja: UQ
[...]
[...] Umeå

Esindajad: [...]
[...]
[...]
[...]

Sissejuhatus

- 1 Naturvårdsverket teatas Rootsi pädeva asutusena 26. augustil 2022 Belgia ametiasutustele, et Rootsist on Belgia kaudu Kameruni teele saadetud konteiner, mida kahtlustatakse selles, et tegu on ebaseadusliku jäätmesaadetisega määruse (EÜ) nr 1013/2006¹ (edaspidi „jäätmesaadetiste määrus“) tähenduses. Naturvårdsverket palus Belgia ametiasutustel see konteiner peatada.
- 2 Naturvårdsverket võttis ühendust UQga kui saadetise saatjaga ja teatas talle kahtlusest, et see konteiner sisaldab ebaseaduslikku jäätmesaadetist, ning palus tõendada, et kõnealune kaup ei kujuta endast jäätmeid. Seejärel esitas UQ dokumendid, fotod ja kviitungid. Dokumentidest nähtus, et saadeti sisaldab muu hulgas rehve, mootoreid ja elektroonikatooteid. Üldiselt ei piisanud esitatud teabest Naturvårdsverketi hinnangul siiski järelduseks, et konteineri sisu ei kujuta endast jäätmeid.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1013/2006 jäätmesaadetiste kohta.

- 3 Belgia ametiasutused skaneerisid 29. septembril 2022 Belgias seda konteinerit. Skaneeringu põhjal sedastati, et konteinerisse on muu hulgas lastitud kaks sõidukit, suur hulk rehve, kaks mootorit ja muud sisu.
- 4 Naturvårdsverket teatas 17. oktoobri 2022. aasta kirjalikus teates UQ-le, et konteinerit peetakse jäätmeid sisaldavaks, mistõttu tuleb see tagasi võtta Rootsi. UQ-l paluti anda teavet selle kohta, kas ta kavatses konteinerisse lastitud sisu ise Rootsi tagasi võtta või peaks Naturvårdsverket selle sisu tagasi võtma ja käitlema seda UQ kulul.
- 5 UQ teatas Naturvårdsverketile oma seisukoha ja märkis, et ta ei nõustu Naturvårdsverketi hinnanguga, mille kohaselt kujutab konteineri sisu endast jäätmeid. Tagasivõtmise kohta märkis ta, et ei ole kindel, kas ta suudab ise konteineri tagasivõtmisega seotud nõudeid täita, ja palub seepärast, et tagasivõtmise Rootsi korraldaks Naturvårdsverket.
- 6 Seejärel palus UQ konteinerit kontrollida, et hinnata, millises osas tuleb selle sisu pidada jäätmeteks. Belgia ametiasutused viisid 1. detsembril 2022 läbi kontrolli, mille käigus laaditi konteinerist välja vaid väike osa selle sisust. Belgia ametiasutused järeldasid, et kõnealused kaks sõidukit, elektroonikatooted ja rehvid kujutavad endast jäätmeid, millest mõningad on ohtlikud, ning et tegu on ebaseadusliku jäätmesaadetisega jäätmesaadetiste direktiivi tähenduses. UQ jäi endiselt selle juurde, et need esemed ei ole jäätmed.
- 7 Naturvårdsverket otsustas seejärel, et konteineri sisu tuleb võtta tagasi Rootsi ja kõrvaldada Naturvårdsverketi kaudu keskkonnahoidlikul viisil. UQ esitas selle otsuse peale kaebuse Nacka tingsrätt, Mark- och miljödomstolenile (Nacka esimese astme kohus (maa- ja keskkonnakohus), Rootsi). Maa- ja keskkonnakohus tühistas nimetatud otsuse osas, milles see oli seotud asjaomase konteineri sisu kõrvaldamisega Naturvårdsverketi kaudu. Kohtuotsuses on seda põhjendatud nii, et nimetatud otsusega kaasnes omandi kaitse riive, millel ei olnud õiguslikku alust. Naturvårdsverket on esitanud selle kohtuotsuse peale apellatsioonkaebuse Svea hovrätt, Mark- och miljööverdomstolenile (Svea apellatsioonikohus (maa- ja keskkonnaasjade apellatsioonikohus), Rootsi) [...]. Maa- ja keskkonnaasjade apellatsioonikohus peab lahendama küsimuse, kas jäätmesaadetiste määrus annab Naturvårdsverketile õiguse konteineri tagasivõetud sisu taaskasutusse võtta.

Naturvårdsverketi menetlus

- 8 Naturvårdsverket otsustas 14. detsembril 2022 muu hulgas, et konteineri CMCU 4925067 sisu tuleb võtta tagasi Rootsi ja kõrvaldada Naturvårdsverketi kaudu keskkonnahoidlikul viisil vastavalt jäätmesaadetiste määruse artiklile 24. Samuti oli otsuses märgitud, et Naturvårdsverketile nende jäätmete tagasivõtmisest ja kõrvaldamisest tekkivad kulud nõutakse välja UQ-lt vastavalt jäätmesaadetiste määruse artiklile 25.

- 9 Põhjenduseks märgiti selles otsuses, et nimetatud konteinerit peetakse jäätmeid ja ohtlikke jäätmeid sisaldavaks. Samuti märgiti, et need jäätmed kavatseti vedada Kameruni, rikkudes jäätmesaadetiste määruse artiklis 36 ja määruuses (EÜ) nr 1418/2007² sätestatud ekspordikeeldu, ning et sellekohast teadet ei ole esitatud ega kirjanikku nõusolekut antud. Kuna UQ oli selle konteineri saatja, loeti ta jäätmesaadetiste määruse kohaselt teatajaks. Samuti märgiti otsuses, et talle on antud võimalus konteineri sisu ise tagasi võtta, kuid ta otsustas seda mitte teha. Samuti ei ole ta esitanud tõendeid selle kohta, et ta suudab jäätmed pärast tagasivõtmist kõrvaldada viisil, mis on keskkonna ja tervishoiu seisukohast vastuvõetav. Seepärast asus Naturvårdsverket seisukohale, et ei saa pidada võimalikuks, et UQ võtab konteineris sisalduvad jäätmed tagasi või kõrvaldab need.
- 10 Enne konteineri sisu tagasivõtmist Rootsi koostas Naturvårdsverket jäätmesaadetiste määruse artikli 24 [lõike 2] kolmanda lõigu kohaselt teate, märkides ennast teatajaks ja saadetise eest vastutavaks isikuks. Jäätmete vastuvõtjaks märgiti üks heakskiidetud jäätmete vastuvõtukoht Rootsis. Samuti märgiti, et jäätmed saadetakse taaskasutamiseks. Belgia pädev asutus kiitis selle teate heaks.
- 11 Seejärel võeti konteineri sisu tagasi Rootsi, teates märgitud jäätmete vastuvõtukohta ning on Naturvårdsverketi nimel seal ladustatud. Tagasivõetud kaupa kontrollis ka järelevalveasutus (Länsstyrelsen i Norrbottens län (Norrbotteni lääni läänivalitsus)), kes asus seisukohale, et tegu on segajäätmetega, millest osa on ohtlikud jäätmed. Järelevalveasutus nõustus Belgia ametiasutuste ja Naturvårdsverketi hinnanguga, et juhtum on seotud loata jäätmesaadetisega ja et need jäätmed tuleb kõrvaldada keskkonnahoidlikult.

Menetlus Nacka esimese astme kohtus (maa- ja keskkonnakohus)

- 12 UQ esitas Naturvårdsverketi otsuse peale kaebuse Nacka esimese astme kohtule (maa- ja keskkonnakohus). Kohus leidis, et ainus võimalus on käsitada Naturvårdsverketi otsust nii, et UQ-lt võetakse tema vara ära ja see taaskasutatakse. Kohus leidis, et niivõrd kui see otsus on seotud vara taaskasutamisega, riivab see muu hulgas inimõiguste konventsiooniga ette nähtud põhiõigust omandi kaitsele, mistõttu on niisuguseks menetluseks vaja selget õiguslikku alust. Peale selle märkis kohus, et jäätmesaadetiste määruse sõnastus ei anna Naturvårdsverketile alust teha UQ tahte vastaselt otsus taaskasutada tema vara, niivõrd kui seda peetakse jäätmeteks, pärast selle Rootsi tagasivõtmist. Kohtu arvates eeldab jäätmete taaskasutamise otsus seoses Naturvårdsverketi poolt kaupade Rootsi tagasivõtmisega selget õiguslikku alust, mida jäätmesaadetiste määruuses ega riigisisises õiguses ei ole. Seepärast tühistas kohus

² Komisjoni 29. novembri 2007. aasta määrus (EÜ) nr 1418/2007, milles käsitletakse teatavate Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1013/2006 III ja IIIA lisas loetletud jäätmete väljavedu taaskasutamise eesmärgil teatavatesse riikidesse, mille suhtes ei kohaldata OECD otsust jäätmete riikidevahelise veo kontrolli kohta.

Naturvårdsverketi otsuse selles osas, milles see puudutas kõnealuse konteineri sisu kõrvaldamist nimetatud asutuse kaudu.

Menetlus Svea apellatsioonikohtus (maa- ja keskkonnaasjade apellatsioonikohus)

- 13 Nüüd on Naturvårdsverket pöördunud apellatsioonkaebusega Svea apellatsioonikohtusse (maa- ja keskkonnaasjade apellatsioonikohus), paludes jätta oma otsuse muutmata. Samuti on Naturvårdsverket palunud, et maa- ja keskkonnaasjade apellatsioonikohus taotleks Euroopa Liidu Kohtult (edaspidi „Euroopa Kohus“) eelotsust teatavate jäätmesaadetiste määruse sätete tõlgendamise kohta. UQ vaidleb Naturvårdsverketi nõuetele tervikuna vastu.
- 14 Kokkuvõttes märgib Naturvårdsverket järgmist. On keeruline näha, kuidas jäätmete riikidevahelise veo ja ebaseaduslike riikidevaheliste jäätmesaadetiste taaskasutamise süsteem peab toimima, kui jäätmeid tagasi võtval pädeval asutusel ei ole õigust tagada tagasivõetud jäätmete taaskasutamine või kõrvaldamine. Naturvårdsverketi hinnangul on jäätmesaadetiste määruses selleks õiguslik alus olemas. Ka ebaseadusliku jäätmesaadetise tagasivõtmine kujutab endast riikidevahelist jäätmevedu. Jäätmesaadetiste määruse artikli 24 lõike 2 punkti a, b või c kohase tagasivõtmise korral on sama artikli kolmanda lõigu kohaselt vaja koostada uus teade jäätmete saatmiseks riigist, kus saadeti peatati, tagasi riiki, kust see välja saadeti. Jäätmesaadetiste määruse artikli 4 punkti 6 kohaselt peab teatamine katma jäätmete saatmise nende esialgsest lähtekohast alates ning hõlmama selle ajutist ja mitteajutist taaskasutamist ja kõrvaldamist. Teates tuleb märkida muu hulgas saatja, vastuvõtja, töötlev käitis ja töötlemisviis. Naturvårdsverketi arvates eeldatakse seega, et see, mis võetakse tagasi, on jäätmed ja et need jäätmed võetakse tagasi taaskasutamiseks või kõrvaldamiseks. Naturvårdsverket on pädeva asutusena kohustatud järgima liidu määruses ette nähtud menetlust. Ei ole esitatud tõendeid selle kohta, et UQ suudab saadetes olevad jäätmed keskkonnahoidlikkuse seisukohast vastuvõetavalt ja kooskõlas kohaldatavate riigisiseste jäätmekäitluseeskirjadega kõrvaldada. UQ on märkinud, et ta sai osa konteineri sisu eest tasu ja soovis seepärast veo Kameruni lõpule viia. On teavet selle kohta, et ta kavatab konteineri sisu uuesti eksportida. Nendel asjaoludel ei saa pidada võimalikuks, et Naturvårdsverket pädeva asutusena, järelevalveasutusena ja jäätmete valdajana tagastab saadetes olevad jäätmed UQ-le. Kui jäätmesaadetiste määruse artikli 24 lõike 2 punkte a–c tuleb tõlgendada ja kohaldada nii, nagu maa- ja keskkonnaasjade kohus kindlaks määras, saab jäätmesaadetiste määruse artikli 24 lõike 2 punkt d anda lähtekoha asutusele õigusliku aluse jäätmete taaskasutamiseks lähteriigis, kui ei saa pidada võimalikuks, et eksportija tegeleb jäätmetega pärast nende tagasivõtmist asjakohaselt. Niisugustes olukordades peab lähtekoha pädev asutus, käesoleval juhul Naturvårdsverket pädeva asutusena, järelevalveasutusena, jäätmete valdajana ja jäätmesaadetisest teatajana vastutama selle eest, et jäätmete käitlemine ja taaskasutusse võtmine on tagatud.

- 15 Kokkuvõttes on UQ argumendid järgmised. Nagu Naturvårdsverket märkis, on jäätmesaadetiste määruse artikli 24 lõike 2 kolmanda ja viienda lõigu kohaselt vaja koostada uus teade vastavalt artiklis 4 sätestatud nõudele. Artikli 4 punktist 6 aga nähtub, et saadeti võib olla seotud ajutise taaskasutamise või kõrvaldamisega ning et lõplikku käitlemist ei pea toimuma. Tõepoolest palus UQ, et Naturvårdsverket korraldaks tagasisaatmise, kuid ta ei ole palunud nimetatud ametiasutuselt taaskasutamist ega kõrvaldamist. Kui Naturvårdsverket on tagasisaatmisteates märkinud, et selle viib läbi nimetatud asutus ise, ulatub see kaugemale sellest, milleks UQ on nõusoleku andnud, ja ametiasutusel ei ole õigust tema vastuväiteid eirates kõnealust vara omastada. Vara omandi võõrandamiseks füüsiliselt isikult Naturvårdsverketile ei ole õiguslikku alust. Põhjus, miks ta ei suutnud ise tagasisaatmist korraldada, seisnes selles, et Naturvårdsverket nõudis – nagu ilmneb, ilma õigusliku aluseta –, et tagasisaatmine ise tuleb korraldada teisiti kui Belgiasse saatmine. UQ suudab kõnealused jäätmed kõrvaldada ja võib need ise saata lõplikule töötlemisele täpselt samal viisil, nagu seda teeb Naturvårdsverket. Isegi kui kõnealune vara on praegu kvalifitseeritud jäätmeteks, võib see pärast remonti kvalifitseeruda varaks, mis ei kujuta endast jäätmeid. Asi puudutab kaht sõidukit, mis olid konteineris. Mõlemal sõidukil on vabaturul väärtus ja mõlemad on edukalt läbinud tehnöülevaatuse; samuti on nende suhtes sõlmitud ostulepingud ja makse on tehtud. Rehvid olid meelega õhust tühjaks lastud, et need ei hakkaks konteineris veerema. Täheldatud pisivigade remondiks on endiselt olemas võimalused ja rahaline huvi. Kui UQ saaks uuesti tõendada, et sõidukid on tehnöülevaatuselt läbi saanud kui tehniliselt korras olevad, ostuleping on sõlmitud, ostuhind on makstud ja muid suuri kahjustusi ei ole, ei oleks neid sõidukeid peetud jäätmeteks, kui need oleks saadetud eraldi. Sõidukite kohta tehtud märkused on väheolulised ja see, et ühel neist on korrosioonikahjustusi, ei tähenda, et see kuulub jäätmete hulka. Kui need sõidukid ei vasta pärast remonti nõuetele, mis peavad olema täidetud, et neid ei kvalifitseeritaks jäätmeteks, võetakse need taaskasutusse ja siis võib ta lasta need sõidukid ise utiliseerida.

Euroopa Liidu õigus

Jäätmesaadetiste määrus

- 16 Jäätmesaadetiste määrust kohaldatakse muu hulgas jäätmesaadetiste suhtes, mis eksporditakse ühendusest kolmandatesse riikidesse või mis on transiitveol läbi ühenduse, teel kolmandasse riiki ja kolmandast riigist (vt artikli 1 lõige 2).
- 17 Kui saadeti pärineb liikmesriigist, tähendab teataja iga selle liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvat füüsilist või juriidilist isikut, kes kavatseb jäätmeid saata või saata lasta ning kellele on loetlemisjärjekorra alusel pandud teatamise kohustus (vt artikli 2 punkt 15).
- 18 Pädev asutus tähendab liikmesriigi puhul tema poolt määratud asutust kooskõlas artikliga 53 (vt artikli 2 punkt 18).

- 19 Saadetus tähendab muu hulgas jäätmevedu jäätmete taaskasutamise või kõrvaldamise eesmärgil, kui see on kavandatud või toimub kahe riigi vahel või riigi ja selle riigi kaitse all olevate ülemeremaade ja -territooriumide või muude piirkondade vahel (vt artikli 2 punkt 34).
- 20 Ebaseaduslik saadetus tähendab muu hulgas iga jäätmesaadetist, mis on sooritatud kõiki asjaosalisi pädevaid asutusi jäätmesaadetiste määruse kohaselt teavitamata, ilma asjaosaliste pädevate asutuste nimetatud määruse kohaselt antud nõusolekuta, viisil, mis ei ole teates või saatedokumentides nimetatud, või viisil, millest tulenevalt jäätmete taaskasutamine või kõrvaldamine on vastuolus ühenduse või rahvusvahelise õigusega (vt artikli 2 punkt 35).
- 21 Taaskasutus- või kõrvaldamistoiminguteks määratud jäätmesaadetiste puhul kasutatakse jäätmesaadetiste määruse II jaotises ette nähtud kirjaliku etteteatamise ja nõusoleku menetlust (vt artikli 3 lõige 1).
- 22 Teate esitamisel peab teataja olema täitnud teatamisdokumendi (määruse IA lisa) ja vajaduse korral saatedokumendi (määruse IB lisa) (vt artikli 4 punkt 1). Teatamisega kaetakse jäätmesaadetus selle esialgsest lähtekohast alates ning see hõlmab ajutist ja mitteajutist taaskasutamist ja kõrvaldamist (vt artikli 4 punkt 6).
- 23 Jäätmesaadetiste määrukses on sätestatud tagasivõtmiskohustused teatavates konkreetsetes olukordades (vt IV peatükk). Ebaseadusliku saadetusliku tagasivõtmise kohta on artikli 24 lõike 2 esimeses lõigus sätestatud, et kui ebaseadusliku saadetusliku eest vastutab teataja, hoolditseb lähtekoha pädev asutus selle eest, et kõnesolevad jäätmed:
- võtab tagasi tegelik teataja, või kui teadet ei ole esitatud, siis
 - võtab tagasi juriidiline teataja, või kui see on võimatu, siis
 - võtab tagasi lähtekoha pädev asutus või tema nimel tegutsev juriidiline või füüsiline isik, või kui see on võimatu, siis
 - taaskasutab või kõrvaldab alternatiivsel viisil siht- või lähteriigis lähtekoha pädev asutus või tema nimel tegutsev juriidiline või füüsiline isik, või kui see on võimatu, siis
 - taaskasutab või kõrvaldab alternatiivsel viisil mõnes muus riigis lähtekoha pädev asutus või tema nimel tegutsev juriidiline või füüsiline isik, kui kõik asjaosalised pädevad asutused sellega nõustuvad.

Punktides a–c viidatud tagasivõtmisjuhtudel tuleb esitada uus teade, kui asjaosalised pädevad asutused ei ole omavahel kokku leppinud, et neile piisab lähtekoha esialgse pädeva asutuse korralikult põhjendatud taotlusest (vt artikli 24 lõike 2 kolmas lõik). Uue teate esitab punktis a, b või c nimetatud isik või asutus selles järjekorras (vt artikli 24 lõike 2 neljas lõik).

- 24 Seoses laharvamustega liigitamisküsimustes, kui lähte- ja sihtkoha pädevad asutused ei suuda kokku leppida jäätmeteks ja mittejäätmeteks liigitamise osas, tuleb vaidlusalust materjali käsitleda jäätmetena. See ei piira sihtriigi õigust käsitleda veetud materjali pärast selle kohaletoimetamist oma õigusaktide kohaselt, kui nimetatud õigusaktid on kooskõlas ühenduse või rahvusvahelise õigusega (vt artikkel 28).
- 25 Liikmesriigid kehtestavad eeskirjad karistuste kohta jäätmesaadetiste määruse sätete rikkumise eest ja võtavad meetmeid nende rakendamise tagamiseks (artikli 50 lõige 1).

Euroopa inimõiguste konventsioon

- 26 Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (edaspidi „inimõiguste konventsioon“) lisaprotokolli artiklis 1 on sätestatud, et igal füüsilisel ja juriidilisel isikul on õigus oma omandit segamatult kasutada. Kellelki ei või võtta tema omandit muidu kui avalikes huvides ja seaduses ettenähtud tingimustel ning rahvusvahelise õiguse üldpõhimõtteid järgides. Need sätted ei piira siiski mingil viisil riigi õigust vajaduse korral kehtestada seadusi vara üldistes huvides kasutamise kontrollimiseks või maksude, maksete või trahvide tasumise tagamiseks.

Euroopa Liidu põhiõiguste harta

- 27 Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 17 kohaselt „[...] on [igapäev] õigus vallata, kasutada, käsutada ja parandada oma seaduslikul teel saadud omandit. Kellelki ei tohi tema omandit ära võtta muidu kui üldistes huvides ja seaduses ettenähtud juhtudel ja tingimustel ning õigeaegse ja õiglase hüvituse eest. Omandi kasutamist võib reguleerida seadusega niivõrd, kui see on vajalik üldistes huvides“.

Rootsi seadusandlik raamistik

- 28 Naturvårdsverket on pädev asutus jäätmesaadetiste määruse artikli 53 ja kontaktisik artikli 54 tähenduses (vt jäätmemääruse [2020:614] (Avfallsförordningen [2020:614]; edaspidi „jäätmemäärus“) 8. peatüki § 2). Keskkonnaseadustiku (Miljöbalken; edaspidi „keskkonnaseadustik“) kohaselt vastutab Naturvårdsverket jäätmesaadetiste määrusega seotud järelevalve eest küsimustes, milles ta on pädev asutus (vt keskkonnajärelevalve määruse [2011:13] (Miljö tillsynsförordningen [2011:13]; edaspidi „keskkonnajärelevalve määrus“) 2. peatüki § 24).
- 29 Kui Naturvårdsverket saab pädeva asutusena teada jäätmesaadetiste määruse kohaldamisalasse kuuluvast jäätmesaadetisest või tegeleb sellega, peab ta sellest teatama asjaomasele läänivalitsusele ja asjaomasele kommuuni komisjonile, mis täidab tervishoiu ja keskkonnakaitsega seotud ülesandeid (vt jäätmemääruse 8. peatüki § 3). Jäätmesaadetiste määruse kohaldamisalasse kuuluvate jäätmesaadetiste korral vastutavad teatavates läänides järelevalve eest ka teatavad

konkreetselt nimetatud läänivalitsused. Läänivalitsus peab oma järelevalveülesandeid täites tegema koostööd teiste asjaomaste läänivalitsustega ning rannikuvalve, politsei ameti ja tolliga (vt keskkonnajärelevalve määruse 2. peatüki § 28a). Samuti teeb iga kommuun oma komisjonide kaudu asjaomase omavalitsusala piires muu hulgas jäätmekäitluse järelevalvet vastavalt keskkonnaseadustiku 15. peatükile (vt keskkonnaseadustiku 26. peatüki § 3).

- 30 Järelevalveasutusel on üksikjuhul võimalus teha otsusega jäätmesaadetiste määruse täitmiseks vajalikke ettekirjutusi (vt keskkonnaseadustiku 26. peatüki § 9 ning samuti keskkonnajärelevalve määruse 1. peatüki § 4 ja 19. peatüki § 10). Ettevalmistavate materjalide kohaselt võib selline ettekirjutus olla seotud näiteks ekspordikeeluga või kujutada endast korraldust anda asjakohast teavet, nagu tõendid, mis on nõutavad jäätmesaadetiste määruse kohaselt või vajalikud saadetise seaduslikkuse hindamiseks [...].
- 31 Järelevalveasutus võib otsustada jäätmeid säilitada või kõrvaldada, kui seda on vaja, et tagada jäätmesaadetiste määruses sätestatud keelu või selle kohaselt tehtud ettekirjutuse järgimine (vt keskkonnaseadustiku 26. peatüki § 13b).
- 32 Ebaseadusliku jäätmesaadetise eest karistatakse rahatrahviga või kuni kaheaastase vangistusega igäüht, kes tahtlikult või hooletuse tõttu rikub jäätmeid vedades jäätmesaadetiste määruse artikleid, mis on käesoleval juhul asjakohased (vt keskkonnaseadustiku 29. peatüki § 4a). Teatavatel jäätmesaadetiste määruse rikkumise juhtudel võib kuuluda maksmisele keskkonnatrahv (vt keskkonnatrahvide määruse [2012:259] (Förordning [2012:259] om miljösanktionsavgifter) 11. peatüki §-d 1–7).
- 33 Politsei või prokurörid võivad kohtumenetluse seadustiku (Rättegångsbalken; edaspidi „kohtumenetluse seadustik“) 27. peatükis nimetatud asjaoludel jäätmeid arestida. Arestitud jäätmed võidakse kuulutada konfiskeerituks pärast kohtumenetlust, kui see ei ole ilmselgelt ebamõistlik ja kui varaga seoses on toime pandud kuritegu, näiteks keskkonnaseadustiku 29. peatüki § 4a kohaselt (vt keskkonnaseadustiku 29. peatüki § 12). Asutus, mis hoiab jäätmeid, mida võib mõistlikult pidada konfiskeerituks vastavalt keskkonnaseadustiku 29. peatüki §-le 12 ja mis on kohtumenetluse seadustiku 27. peatüki kohaselt arestitud, võib 1) panna need jäätmed viivitamata müüki, kui on olemas oht, et jäätmed ladustamise kestel hävivad, ladustamisega kaasneb liigseid kulusid või muudel eripõhjustel, ja 2) hävitada need jäätmeid, kui neid ei saa müüa või kui võib eeldada, et neid jäätmeid kasutatakse kuritegelikult või need on muul põhjusel müügiks sobimatud (vt keskkonnaseadustiku 29. peatüki § 12a).

Vajadus eelotsuse järele

- 34 Käesolevas asjas tekib küsimus, kas lähtekoha pädevat asutust, kes on võtnud jäätmesaadetiste määruse artikli 24 lõike 2 punkti c kohaselt tagasi ebaseadusliku jäätmesaadetise ning saatnud teate, mis peab sama artikli kolmanda ja neljanda lõigu kohaselt niisugusele tagasivõtmisele eelnema, tuleb seejärel pidada nende

jäätmete valdajaks ja ta võib või tal tuleb selle määruse alusel need jäätmed ka taaskasutusse võtta või kõrvaldada, hoolimata algse saatja vastuseisust.

- 35 Kui lähtekoha asutusel on õigus niisuguses olukorras jäätmeid taaskasutada või kõrvaldada, tekib ka küsimus, kas see õigus on kooskõlas omandi kaitsega, sest artikli 24 lõike 2 punktis c ei ole sõnaselgelt ette nähtud, et pärast tagasivõtmist võib jäätmete omaniku tema omandiõigusest ilma jätta.
- 36 Kokkuvõttes on maa- ja keskkonnaasjade apellatsioonikohus seisukohal, et ei ole selge ega selgitatud, kuidas tuleb artikli 24 lõiget 2 kohaldada niisuguses olukorras nagu käesolev. Kohtuasja lahendamiseks vajab maa- ja keskkonnaasjade kohus vastuseid järgnevalt sõnastatud tõlgendusküsimustele.

Eelotsusetaotlus

- 37 Maa- ja keskkonnaasjade kohus esitab Euroopa Liidu Kohtule järgmised eelotsuse küsimused.
1. Kas jäätmesaadetiste määruse artikli 24 lõike 2 punkti c kohane tagasivõtmine hõlmab lähtekoha asutuse kohustust või võimalust jäätmeid pärast tagasivõtmist taaskasutada või kõrvaldada, kui jäätmete tagasisaatmise kohta on koostatud teade ja saatedokument, milles on märgitud, kuidas tuleb jäätmeid sihtriigis käidelda?
 2. Millistel asjaoludel võib lähtekoha asutus kohaldada artikli 24 lõike 2 punkti d, et ebaseaduslikus jäätmesaadetises sisalduvaid jäätmeid lähteriigis taaskasutada või kõrvaldada? Kuidas on punkt d seotud punktiga c, näiteks kas tagasivõtmist ja taaskasutamist/kõrvaldamist võib läbi viia vastavalt punktidele c ja d nende koostoimes või eeldab ühe punkti kohaldamine seda, et sellele vahetult eelneva punkti kohane menetlus ei ole olnud võimalik?
 3. Kui jäätmesaadetiste määruse artikli 24 lõiget 2 võib tõlgendada nii, et pärast tagasivõtmist on lähtekoha ametiasutusel lõplik õigus jäätmed kõrvaldada, isegi kui algne saatja soovib need tagasi saada, siis kas selline tõlgendus on kooskõlas omandi kaitsega Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 17 ja Euroopa inimõiguste konventsiooni lisaprotokollis artikli 1 alusel?